

Güldem Şahan

MARTI VE SAVAŞ

tudem

8. baskı

MARTİ VE SAVAS

Güldem Şahan

MARTI ve SAVAŞ

© 2010, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

YAZAR: Güldem Şahan

KAPAK RESMİ: Mertcan Mertbilek

EDİTÖR: Burhan Düzçay

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Eskişehir Yolu 40. km Başkent OSB 22. Cadde No:6 Malıköy/Ankara
Tel: 0 312 284 18 14

Birinci Baskı: Ağustos 2010

Sekizinci Baskı: Kasım 2019 (2000 adet)

(İlk yedi baskı toplam 16.000 adet)

ISBN: 978 - 9944 - 69 - 475 - 9

Yayınevi sertifika no: 45041

Matbaa sertifika no: 16031

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

MARTİ VE SAVAŞ

Güldem Şahan

Güldem Şahan

Atatürk Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyat Bölümünden mezun oldu. Halen Yeditepe Üniversitesi Hazırlık Okulunda Materyal Ofis Sorumlusu olarak çalışmaktadır.

İlk dosyası *Arkadaşım Horoz, Leylek ve Diğerleri* 2004 Tudem Edebiyat Ödülleri Öykü Dalında Birincilik Ödülünü aldı. *Gülgez* adlı yetişkin

dosyası ile 2006 Everest İlk Roman Ödülünü kazandı.

Ayrıca Ümit Kaftancıoğlu Öykü Ödüllerinde (2009 ve 2012) iki mansiyonu var. Son olarak 2016 Yaşar Kemal Öykü Ödüllerinde mansiyon aldı.

Yazar, “Savaş ve Çocuk” temalı *Martı ve Savaş, Topun İki Rengi* ve *Kuzey Yıldızı* üçlemesini, savaş mağduru çocuklara adanmıştır.

Tudem Yayın Grubundan çıkan kitapları:

Arkadaşım Horoz, Leylek ve Diğerleri (öykü)

Sokak Haberleri (öykü)

Şaka Gibi (öykü)

Ekran Kaçkınları (öykü)

Yaz Kampı (roman)

Martı ve Savaş (roman)

Topun İki Rengi (roman)

Kuzey Yıldızı (roman)

1. Bölüm

Günün ilk ışıklarıyla uyandı. Alacakaranlığın içinde birkaç adım attı. Kumların ıslak dokunuşunu hissetti pençelerinin ucunda. Usul bir dalga, sessizce kıyıya sokulup kumların üstüne dağıldı. Küçük bir yengeç, çarpık bacaklarıyla yalpalayarak tam önünden geçti. Üstüne atılıp yemeyi düşündü bir an, ama hemen vazgeçti. Kumların arasında kaybolana kadar arkasından bakmakla yetindi. Sonra bakışlarını uzaklara, ufka çevirdi. Güneş suların ardında yükseliyordu, kocaman kırmızı bir top gibi... Deniz, koyu karanlığından sıyrılarak gün doğumunun rengârenk ışıklarına kucak açmıştı. Doğa katıksız bir sessizlik içindeydi.

Deniz gizemli bir devinim içinde uyanıyordu. Martı Hür kanat çırpıp havalandı. Güneşe döndü yüzünü, gökyüzünün mavisine karıştı. Çok geçmeden güneş yükselmiş, denizin yüzündeki renkler uçup gitmiş, yerini duru bir mavilik almıştı. Adanın üstündeki sis

yavaş yavaş yükseliyor, horozlar yeni bir günün başladığı müjdesini veriyordu.

Hayat güzeldi. Güneşin kırmızısı, denizin mavisi, martıların çığlıkları, sahilde gülüşen çocukların sesleri ile güzeldi hayat. Gecenin karanlığı, ayın şavkı, kıyıda patlayan dalgaların şarkısı güzeldi. Maviliklerin içinde özgürce kanat çırpma, kuşbakışı seyretmek dünyayı...

Süzüle süzüle indi denizin üstüne. Kayarcasına daldı suya, başını batırıp çıkardı. Balıklar korkup kaçıştılar. Martı Hür yeniden havalandı, geniş bir kavis çizerek döndü ve martı koyuna doğru neşeli bir uçuşa geçti.

Onlarca martı dalgakıranın üstüne dizilmiş, tura çıkmak üzere son hazırlıklarını yapan bir tekneyi göz hapsine almışlardı. Martı Hür usulca indi, sırayı bozmadan yanlarına sokulup durdu.

Teknenin halatları iskele babasından çekildi, motorun homurtusu duyuldu ve ardında beyaz köpükler bırakarak uzaklaşmaya başladı. Martılar bir süre daha beklediler.

Sessiz bir iletişim içinde oldukları belliydi. Diğerlerinden daha iri görünen bir martı öne çıktı, pençelerinin ucunda yükseldi, gagasını öne doğru uzattı, kanatları ipek bir yelpaze gibi açıldı ve havalandı. Sonra bir diğeri... Birbiri peşi sıra havalandılar. Çok geçmeden tekneye ulaşmışlardı. Çığlık çığlığa çevresinde uçuyor, alçalıp yükseliyor, havada taklalar atıyor, teknedeki atılan ekmek parçalarını kapmak için birbirleriyle yarışıyorlardı. Tekne turlarının en neşeli anlarıydı bunlar. Peşlerini

bırakmayan bu çılgın kuşlar, teknedeki herkesin hoşuna gitmişti.

Bir süre sonra yorgun düşüp teknenin peşini bıraktılar. Bir kısmı adaya döndü, bir kısmı uzak diyarlara doğru yola çıktı. Martı Hür uzaklara uçanların arasındaydı.

Gün batarken mola verdiler. Küçük bir kıyı kasabasının sokak aralarına dalıp çatılara kondular, kasabanın çarşısını seyrettiler. Tiz sesleriyle bağrış çağrış bir neşe saçtılar küçük kasabanın sokaklarına.

Akşam oluyordu. Güneş doğduğu andaki gibi kırmızı bir top olup suların arasına karıştı. Giderken büyümlü renklerini, kırmızı ışıklarını da alıp gitti. Sular önce gümüş grisine, ardından durgun bir laciverde büründü. Sıcak bir yaz gecesi idi. Gökyüzünde milyonlarca yıldız yanıp sönüyordu.

Martı Hür kırmızı kiremitli çatının kuytu bir köşesine sokulmuş, erkenden uyumuştı. Uyandığında vakit gece yarısını bulmuştu ve dolunay güneşe öykünürcesine doğmuştu geceye. Gümüşten oklarını denize kadar uzatmıştı. Sular pırlanta gibi ışıldayan yakamozlarla süslenmişti. Beyaz bir yelkenli, ay ışığı altında yavaşça yol alıyordu. Ilık bir meltem denizden karaya doğru esiyor, havayı hoş bir yosun kokusuyla dolduruyordu.

Martı Hür doğanın büyüüne kapılmıştı. Dolunaydan denize uzanan gümüş yol içinde uçmak, yosun kokusuna karışmak, ışık olmak istiyordu. Yakamozlarla dans etmek, ayın güzel yüzüne kanatlarıyla dokunmak...

Geceye, dolunaya ve yakamozlara karıştı. Dakikalarca uçtu... Dolunayın şavkında ipek kanatları çırpındı, kanatlarında pırlantalar ışıldadı. Suya indi, denizin yüzünü okşadı kanat uçlarıyla. Suya dokundukça yakamozlar bir yandı, bir söndü. Yorgunluktan kanatları kalkmaz olana kadar uçtu. Geri döndüğünde, uyumakta olan arkadaşlarının yanına sokuldu, uyudu.

Gün doğarken yola çıktılar. Martı Hür öyle yorgun ve dalgındı ki yön değiştirmiş olduğunu epey yol aldıktan sonra fark etti. Çevresine bakındı, arkadaşları görünmüyordu. Sürüden ayrılmıştı.

Bilmediği ülkelere, tanımadığı kumsallara doğru uçmanın heyecanı ve neşesi içinde bir yükseliyor, bir suya dalıp çıkıyordu. Akdeniz, ucsuz bucaksız bir mavilikle kucaklıyordu onu. Beyaz köpüklü dalgalar peşi sıra koşuşturuyor, üstünden atlayıp eğleniyordu onunla.

Çok geçmeden kara göründü. Martı Hür'ün hiç görmediği kadar gürültülü, karanlık yüzlüydü. Yerden toz bulutları yükseliyor, patlama sesleri yeri göğü inletiyor, kırmızı yalımlar yükseliyordu yer yer... Alışık olmadığı bir görüntüydü bu. İçinden bir ses, geri dön, diyordu.

Yavaşlamıştı, dengesi bozulur gibi oldu. Tek kanadı üstüne ağırlığını verip dönerek alçaldı. Bir an yorgunluktan gözleri kararıyor sandı. Akdeniz'in boncuk mavisini, yoğun bir siyaha bürünmüştü ansızın. Gördüklerine inanmıyordu. Denizler yeşil, mavi, gri bazen kızıl renklere bürünebilirdi, ama siyah asla bir denize yakışmıyordu. Ağır metalik bir kokunun genzini yaktığını hissetti.

Suya iyice yaklaşıp bakmak istedi. Ne denize, ne göle, ne kuma benziyordu bu gördüğü. Kanadı hafifçe dokundu suya. Gizemli bir gücün kanadından tutup aşağı doğru çektiğini hissetti. Kurtulmak için çırpındıkça yoğun, yapışkan sıvı biraz daha bulaşıyordu beyaz ipek tüylerine. Metalik koku genzine doluyor, nefesini kesiyordu. Tüm bedeni o tuhaf sıvıya bulanmıştı. Ağırlığı artmıştı, kanatları kalkmıyordu. Ölesiye bir yaşam kavgasına girişti. O yoğun siyah sıvının kendisini esir almasına, yiyip yutmasına izin vermeyecekti. Var gücüyle karaya ulaşmak için uğraşıyordu. Sonunda yere basmayı başardı. Bedenindeki ağırlığı taşımakta zorlanmasına rağmen doğruldu, bacakları titriyordu.

Tepeden tırnağa siyaha bulanmış, kafasındaki tüyler diken diken olmuştu. Şaşkın bakışlarla çevresine bakınıyor, nerede olduğunu anlamaya çalışıyordu. Terk edilmiş bir gezegene gelmiş olmalıydı. Ne bu kumsal, ne bu deniz, ne bu gökyüzü onun barış ve sevgi dolu mavi dünyasına benziyordu. Ne yazık ki Martı Hür, bir başka gezegende değildi. Bedeninin güzel beyazına savaşın karası bulaşmıştı. Bombalanan bir rafineriden Akdeniz'in mavisine karışan petrol atıklarıydı onu karaya bulayan. Üstünde milyarlarca canlının yaşamasına izin veren tek gezegene, Dünya'ya, hiç yakışmasa da gördükleri gerçektir.

O küçücük bir kuştur yalnızca, insanların ne için savastıklarını, neden birbirlerini öldürdüklerini ona kim, nasıl anlatabilirdi ki... Yalnızca içindeki ses, bulunduğu

yer her neresi ise orada kötü şeyler yaşandığını söylüyordu.

Hür, kanatlarının açılmadığını, tüylerine bulaşan bu sıvıdan arınmadıkça uçamayacağını anlamıştı. Zorlanarak karaya doğru ilerledi. Korkmuştu, kalbi güm güm atıyordu. Etrafına bakındı, tek bir martı bile yoktu. Oysa gittiği her kumsalda martılar olurdu. Yalnızca martılar değil, tüm canlılar terk etmiş olmalıydı buraları. Kendisinden başka kimse yoktu. Hâlâ şaşkıındı. Neler olduğunu bir türlü algılayamıyordu. Korkuyla olduğu yerde büzölüp kaldı.

Çok geçmeden küçük bir çocuk belirdi kumsalda. Üzerinde kısa bir pantolon, eski bir gömlek vardı. Kıvırcık siyah saçları bukleler halinde omuzlarına kadar iniyordu. Çıplak ayakları kir içindeydi. Sekiz dokuz yaşlarında olmalıydı. Görünüşündeki dağınıklığa inat, kocaman kara gözleri pırıl pırıldı. Ara sıra yere eğiliyor, kumlarda bulduğu deniz kabuklarına bakıyor, bazılarını cebine koyuyor, bazılarını uzaklara atıyordu.

Ansızın karşısına çıkıveren martıyı görünce korkudan geri sıçradı. Diken diken tüyleriyle tuhaf bir yaratığa dönüşmüştü Martı Hür. Çocuk dikkatle bakınca onun bir kuş olduğunu anladı, yaklaştı yeniden, eğilip yakından baktı. Çekine çekine elini uzattı, son anda dokunmaktan vazgeçti. İkisinin de kalbi heyecandan duracaktı neredeyse.

Çocuk birden koşarak uzaklaştı. Az sonra geri döndü. Elinde kirli, yırtık poşetler vardı. Poşet parçalarıyla Hür'ü kavradı, avuçlarına aldı.

“Başın belada kuş,” dedi. “Yazık sana, niye geldin buralara?”

Bir eliyle yerden kum almaya çalıştı, beceremedi. Hür'ü tekrar yere koydu. İncitmemeye çalışarak kanatlarını kumla ovmaya başladı. Martı Hür acıyla kıvrandı. İniltiye benzer bir ses çıkardı. Çocuk korkup geri çekildi, bekledi. Birkaç dakika sonra, “Başka çaremiz yok kuş,” dedi. “Seni temizlemezsem elimde ölüp gidersin. Sık dişini ve dayan.”

Hür onun söylediklerini anlıyordu. Kuşların dil bilmesine gerek yoktu. Onlar her dili anlardı. Vurgularından, tonundan, sesin içindeki sevgiden anlardı neler söylendiğini. Çocuğun, kendisini kurtarmaya çalıştığını biliyordu. Dayandı, kanatlarındaki ağırlık biraz olsun hafifledi. Ama hâlâ canı yanıyordu ve kanatları uçmasına yetecek kadar açılmıyordu. Çocuk ayağa kalktı, “Seni burada bırakamam, gel bakalım gidiyoruz,” dedi.

Canını acıtmamaya çalışarak ellerinin arasına aldı. Yüzüne doğru kaldırıp sevgiyle baktı gözlerine. Hür bu bakışlardaki sıcaklığı ta yüreğinde hissetti.

Önce kumsaldan geçtiler, sonra dar taş sokaklardan. Kısa bir süre önce çocukların top koşturduğu, kadınların evlerinin önündeki basamaklara oturup dedikodu yaptıkları bu sokaklarda şimdi tek bir insan izi yoktu. Yapıların pek çoğu enkaz halindeydi. Ayakta kalan evler

kırık camları, dökülmüş sıvalarıyla korku filmlerini anımsatıyordu. Terk edilmiş bir köydü burası... Savaştan önce Abbas'ın sokak aralarında oynadığı köy. Bir zamanlar şu köşede babasının bakkal dükkânı vardı, yanında ise amcasının kahvesi. Kahvenin karşısındaki büyük taş evde oturlardı hep birlikte.

Büyük bir avluya açılırdı tüm odalar. En sıcak mevsimlerde bile serin ve gölgeli olurdu avlu. Dört yana sıralanmış sedirlerin üstüne rengârenk kilimler serilirdi. İçi saman dolu kalın, sert minderler vardı arkalarında. Uzun tahta bir masa tam orta yerde dururdu. Yemeklerini o masada topluca yer ve çevresinde geç saatlere kadar oturlardı. Şimdi kendi evleri de diğerleri gibi korku filmlerini anımsatacak kadar kötü görünüyordu. Bu yoldan her geçtiğinde durup uzun uzun bakardı. Bir kez daha o avluya girmek, nem kokan havasını so-lumak isterdi. Duvarlarına dokunmak, teselli etmek... 'Seni bırakıp gitmek istemezdik, ama burada artık ya-şayamayız' demek ister, ama cesaret edemezdi. Kimse bilmezdi o sokaklarda dolaştığını.

Annesi, babası köyden geçtiğini bilseler çok kızarlardı. Bu yüzden korkarak, hızlı hızlı yürüyordu Abbas. Elinde tuttuğu martıya bakıyordu ara sıra. Bir süre sonra koşmaya başladı. Beyninin derinliklerinde sakladığı anılar canlanıyor, korkutuyordu onu. Kulağında köylerini yerle bir eden bombaların korkunç sesleri çınılıyor, her yandan acı ve korku dolu çığlıklar yükseliyordu. Dev

alevler küçük köyü bir uçtan bir uca sarıyordu. Köylerinin bombalandığı gecelerde olduğu gibi...

Abbas köyden çıkınca yavaşladı. Kulaklarında çınlayan sesler sustu. Toprak yolda derin soluklar alarak ilerledi ve bir süre sonra da yoldan ayrılıp bir patikaya saptı. Şimdi evlerini görebiliyordu. Rahatladı, yavaşladı. Köpekleri Raşha onun kokusunu almış veya uzakta olmasına rağmen yaklaştığını görmüş olmalıydı. Tozu dumana katarak kendisine doğru koşmaya başlamıştı.

Abbas elindeki kuşa tekrar baktı. Raşha ona alışınca kadar fazla yaklaşmamalıydı. Martı kucağında kıpırdamadan duruyordu. Gözleri de kapalıydı. Öldü sandı, durdu, diğer eliyle karnına dokundu. Martı Hür gözlerini açtı, baktı. Çaresizlik ve acı akıyordu iki küçük kara gözden. Abbas için önemli olan onun yaşıyor olmasıydı. Bir an önce eve ulaşmalıydı. Kucağındaki bu güzel kuş için bir şeyler yapmalı, çocukların ve annelerin yardımını istemeliydi. Biraz daha hızlandı.

Köyden ayrıldıktan sonra günlerce evsiz kalmışlardı. Sonra babası ile amcası bu kuytu yere yan yana iki ev yapmış ve bir süre burada yaşayacaklarını söylemişlerdi. Köyden taşıyıp getirdikleri tuğlalar, taşlar, naylon parçaları ve eski kapılarla oluşturdıkları, birer odadan oluşmuş bu evler bildiklerine benzemese bile güvenli birer sığınak olarak işe yarıyorlardı.

“Buraları bombalamak akıllarına gelmez. Bir süre güvende oluruz,” demişti babası. Amcası da onaylamıştı onu. Abbas, babasıyla amcasının bile bombalardan

korktuğunu işte o zaman anlamıştı. İri yarı, güçlü kuvvetli, korkusuz adamlardı, ama... bombalardan korkuyorlardı. Bombalar onlardan daha güçlüydü demek ki.

Nasıl olsa bir gün bu Allahın belası savaş bitecekti. Öyle söylüyordu babası. O zaman köylerine dönecekler; babalar işlerine, çocuklar okullarına başlayacaklardı. Sadece birkaç ay kalacaklardı orada.

Köydeki evden arta kalan sağlam eşyalarını taşımış, geçici bir yaşam ortamı yaratmaya çalışmışlardı. Annesi Fatma ve amcasının eşi Büşra, tüm kadınlık becerilerini kullanarak evlerini olabildiğince döşemişlerdi. Odaların toprak zeminlerine büyük halılar atılmış, yer yatakları serilmişti. Fatma Anne odanın bir köşesine mutfak niyetine eski bir dolap yerleştirmiş, tabak, çanak, tencereleri yığmıştı üstüne.

Tepenin yamacında küçük bir toprak parçasını sebze bahçesi haline getirmeyi bile başarmışlardı. Evlerin hemen önündeki üç çelimsiz ağacın gölgesine bir su kuyusu açmışlar ve ailece oturup yemek yiyebilecekleri bir masa koymuşlardı. Evlerin hemen arkasında, dağın yamacına yakın bir yerde mavi, Chevrolet marka bir araba duruyordu. Kötü bir kazadan çıkmış gibi görünüyordu.

Yer yer ezilmiş kaputuna, kırık camlarına, eğilip bükülmüş kapılarına karşın bir zamanlar ne kadar gösterişli olduğu belliydi. Babasının yıllarca hayalini kurduğu, aldıktan sonra üstüne titrediği güzelim araba da savaştan payını almıştı. Şimdi yarı hurda haliyle bir köşede

boyunu bükük duruyor, savaşın bitmesini bekliyordu. O zaman her şey yoluna girecekti. Onarılacak, temizlenecek, boyanacak, eski haline kavuşacaktı.

Mutlu zamanlar geçirmişlerdi birlikte. Ailece içine doluşup, kucak kucağa oturarak gittikleri piknikler... Kasabaya inip alışveriş yaptıkları günler... Resul Baba'nın arabaya binmeden önce ona şefkatle dokunuşu, eliyle üstündeki tozları temizleyişi... Hepsi birer anıydı artık.

Şimdi çocukların en çok sevdiği oyun yeri olmuştu. İçine girip oturuyorlar, konuşuyorlar, bazen koltuklarına kıvrılıp uyuyorlardı.

Abbas eve yaklaştıkça yavaşladı, rahat bir soluk aldı. Raşha yanına ulaşmıştı. Çevresinde dönüp duruyor, sevinçle kuyruğunu sallıyordu. Sırtlarını yamaca, bir yanlarını birbirlerine dayamış iki derme çatma ev yüzüne gülüyor, sanki onu bekliyordu. Abbas evin önünde durdu.

"Anne! Nazdar!" diye seslendi.

Evin kapısı açıldı ve annesi Fatma eli belinde çıktı karşısına, "Ah! Abbas beni öldüreceksin bir gün. Nereye kayboldun yine haylaz!" diye bağırdı. Sözün devamını getiremedi, Abbas'ın elindeki kuşa bakakaldı, "Bunu ne?" diye sordu.

"Kuş," dedi Abbas. Annesinin bir şey söylemesine fırsat vermeden ekledi, "Onu kumsalda buldum. Petrole bulanmış, uçamıyor. Ona bakmazsak ölür."

Kızsa da bağırırsa da, Abbas onun ne kadar iyi yürekli olduğunu biliyordu. Fatma Anne kuşa şefkatle baktı ve sustu.

Güldem Şahan

MARTİ VE SAVAŞ

Ülkelerinde bir sağanak gibi ansızın başlayan SAVAŞ yaşamlarını altüst etmişti.

Bir martının kanatlarında gelen sevgi, dostluk ve barış umudu onlara direnecek gücü verecekti.

Bu romanı okuduğunuzda savaşın yalnızca insan hayatına değil; güzel olan, bizim için yaşamsal olan ne varsa her şeye –havamıza, suyumuza, gezegenimizi paylaştığımız diğer canlılara– yönelmiş bir tehdit olduğunu ruhunuzla duyacak ve barışın, korunması gereken en önemli insani değerlerden biri olduğunu kavrayacaksınız.

ISBN: 978-9944-69-475-9

9 789944 694759

www.tudem.com

    [tudem yayınevi](https://www.tudem.com)